

วิทยานิพนธ์เรื่อง	กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแม่น้ำ
คำสำคัญ	สิทธิของแม่น้ำ/ละเมิดสิทธิของแม่น้ำ/ผู้พิทักษ์สิทธิแม่น้ำ
นักศึกษา	ศกุนา ทิพย์รัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ มัลลิกะมาลย์
หลักสูตร	นิติศาสตรุษฎีบัณฑิต
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแม่น้ำ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วม ออกแบบ-ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

ข้อค้นพบของการวิจัย คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำมีสาเหตุหลัก 3 ประการ คือ การปล่อยน้ำเสีย การบุกรุกพื้นที่ การขยายตัวของวังพืช เป็นปัญหาจากการใช้ประโยชน์แม่น้ำที่ยึดแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง เมื่อแนวคิดได้เปลี่ยนไปเป็นระบบนิเวศเป็นศูนย์กลางทำให้แม่น้ำซึ่งเป็นระบบนิเวศย่อมมีสิทธิที่จะไม่ถูกละเมิดจากมนุษย์ การให้สิทธิแก่แม่น้ำจะต้องให้แม่น้ำมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ และสิทธิของแม่น้ำมี 5 ด้าน คือ สิทธิที่จะได้รับการรับรองสถานะทางกฎหมาย สิทธิในการไหลและการขยายตัวของน้ำในแม่น้ำตามธรรมชาติ สิทธิในการปฏิบัติหน้าที่สำคัญในระบบนิเวศ สิทธิในความหลากหลายทางชีวภาพพื้นเมือง สิทธิที่จะปลอดมลภาวะและสิทธิในการฟื้นฟูตัวเอง เพื่อที่จะให้มีการคุ้มครองและพิทักษ์รักษาสิทธิของแม่น้ำ โดยมีกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแม่น้ำใช้บังคับ ซึ่งมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย ขอบเขตของสิทธิแม่น้ำ สถานะทางกฎหมายของแม่น้ำ คณะกรรมการองค์กรพิทักษ์สิทธิของแม่น้ำ การมีส่วนร่วมของประชาชน หน้าที่ของรัฐและประชาชน และมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของแม่น้ำ

การวิจัยเสนอแนะด้านนโยบาย ให้รัฐมนตรีนโยบายให้ส่วนราชการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การปลูกฝังแนวคิดระบบนิเวศเป็นศูนย์กลาง ด้านกฎหมาย ให้มีการเวนคืนบ้านและอาคารที่อยู่ติดแม่น้ำเพื่อป้องกันระยะห่างในการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ให้นำกฎหมายต้นแบบไปเพิ่มเป็นหมวดในกฎหมายทรัพยากรน้ำ ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไป คือ “กฎหมายท้องถิ่นเพื่อคุ้มครองสิทธิของแม่น้ำ”